

Predmet: Hrasnica

Viši sud u Beogradu – Odeljenje za ratne zločine

Broj predmeta: K. Po2 11/18

Krivično delo: ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142, st. 1 KZ SRJ

Okrivljeni: Husejin Mujanović

Glavni pretres: 11.06.2020.

Završna reč tužioca

U završnoj reči, tužilac je u svemu ostao pri optužnici, jer smatra da je tokom postupka ista u celosti dokazana. Ukazao je da je postojanje oružanog sukoba, u vreme izvršenja dela, među strankama nesporna činjenica. Da je optuženi bio upravnik vojnog logora u Hrasnici dokazano je dokumentacijom koju je, delom, i sâm optuženi potpisao, ali i drugom dokumentacijom u kojoj se pominje kao upravnik. Svedoci koji su ispitani tokom istrage – Slobodanka Mladić, Mirko Vuković, Savo Pejić i Dušan Stanić, kojima je predočen foto-album sa 20 fotografija, među kojima je, pod rednim brojem 10 bila i fotografija optuženog, prepoznali su istog. Svi oni su naveli da je optuženi u kritičnom periodu bio upravnik.

U odnosu na protivpravno zatvaranje civila za koje se optuženi tereti, tužilac je naveo da je u logoru bilo tridesetak zatvorenih civila srpske nacionalnosti, koji su bili zatvoreni samo zato što su Srbi. Svedok Obrad Milović je naveo da je uhapšen u svojoj kući pod optužbom da je četnik i da je bio zatvoren u garažama, a o zatvaranju govore i svedoci Slobodanka Mladić, Mirko Vuković i Dušan Simić. Svi oni su bili zatvoreni, a niko od njih nije nikada izveden pred sud, niti je postojala odluka o njihovom zatvaranju. Tokom postupka dokazano je da je optuženi prema oštećenima nečovečno postupao, nanoseći im velike duševne patnje, jer im nisu bili obezbeđeni ni minimalni uslovi smeštaja i ishrane, pa su zbog toga mnogo gubili na telesnoj težini, dok su u isto vreme bili izloženi fizičkom maltretiranju. Svedok Obrad Milović govorio je još 1994. godine o lošim uslovima u logoru, navodeći da mu je noga bila slomljena, a da mu nije ukazana lekarska pomoć. Svedok Savo Pejić takođe je govorio o veoma lošim uslovima u logoru, navodeći da je hrana bila oskudna, te da u garažama gde su bili zatvoreni nije bilo ni vode ni toaleta. Svedok Dušan Stanić naveo je da su spavali na betonu i da su u početku dobijali samo jedan obrok dnevno, te da se dva meseca nije okupao. O lošim uslovima u logoru svedočila je i Slobodanka Mladić.

Optuženi je naređivao da se muški zatvorenici izvode iz improvizovanih ćelija, odvođe u atomsko sklonište i prebijaju, pa je od posledica prebijanja preminulo šest zatvorenih civila. Da je optuženi prozivao ljude koji su odvođeni na prebijanje svedočio je Dušan Stanić, navodeći da su prebijene samo vraćali nazad u ćeliju, da su oni kasnije sahranjivani, te da je na leševima tom prilikom video povrede od prebijanja. Svedoci Obrad Milović i Mirko Vuković su naveli da je optuženi, u noći kada je ubijeno najviše zatvorenih, prozivao ljude koji su odvođeni na prebijanje. O prebijanju je svedočio i Savo Pejić, navodeći da su ga tukli stražari, njih četiri ili pet, i da je po glasu prepoznao optuženog. Svedok Slobodanka Mladić navela je da su se čuli

jaući ljudi koje su tukli, te da je takođe čula i kada su ih prozivali, a da je nakon jauka čula kao da se nešto po podu vuče prema ćelijama.

U odnosu na odbranu optuženog, tužilac je ukazao da je isti tokom istrage tvrdio da u kritičnom periodu nije bio upravnik, niti da je tada bio u Hrasnici. Na glavnom pretresu je izmenio svoju odbranu, navodeći da se njemu, kao upravniku, niko nije žalio, niti je primetio da je iko od zatvorenih tučen. Iskazima svedoka ovakva odbrana optuženog opovrgnuta je u celosti, jer su isti navodili da je upravo on prozivao ljude i naređivao da se prebijaju. Predložio je sudu da optuženog oglasi krivim i osudi na kaznu zatvora u trajanju od 15 godina.

Završna reč branilaca optuženog

U završnoj reči, branilac optuženog, advokat Dušan Ignjatović, naveo je da tokom postupka optužnica nije dokazana. Imajući u vidu završnu reč tužilaštva, svedok Obrad Milić je glavni svedok optužbe, a isti pred postupajućim sudskim većem nije ispitan. Ukazao je da je odbrana tokom postupka predlagala da se u dokaznom postupku izvrši uvid u iskaze svedoka tužilaštva koje su dali u ranijem periodu, tj. tokom 1994, 1995. i 1996. godine, jer bi se tako jasno videlo da su tada davali drugačije izjave nego na glavnom pretresu. Optuženi nije držao zatvorenike bez zakonskog osnova. O njihovom zatvaranju nije odlučivao, već je to činio neko drugi. Optuženi nije mogao da utiče ni na uslove koji su vladali u garažama, nije izdavao naređenja da se zatvorenici muče, niti ih je on sam mučio. Ukazao je da je u kritičnom periodu Hrasnica bila prostor koji se nalazio na liniji vatre između zaraćenih strana, da je bila u duplom obruču, te da u istoj nije bilo struje, vode ni hrane. Životom u Hrasnici je u tom periodu upravljala vojna komanda.

U Hrasnici nije bilo ni suda ni zatvora. Optuženi je bio upravnik, a na tu funkciju je izabran iz razloga jer je imao iskustva, obzirom da je radio u pritvoru u Prištini. Optuženi se tereti da je bio upravnik u periodu od 8. jula do 15. oktobra 1992. godine, mada za to tužilaštvo nije ponudilo dokaze. Nesporno je samo da je optuženi 15. oktobra 1992. godine razrešen sa te funkcije, jer o tome postoji pismeni dokaz, odnosno rešenje. Međutim, tužilaštvo nije ponudilo nikakvu odluku o njegovom postavljenju na tu funkciju. O datumu njegovog postavljenja za upravnika govore samo svedoci, i to sa vremenskom distancom od 28 godina. Odbrana je dostavila dokaz da je optuženi stupio u Armiju BiH 28. avgusta 1992. godine, pa je tek nakon tog datuma mogao biti postavljen za upravnika. Ukazao je da se ne radi o logoru, nego o pritvoru, ali da nema ni odluke o njegovom osnivanju. Nisu tačni navodi tužioca da su ljudi bili zatvarani bez ikakvog pravnog osnova, jer je odbrana dostavila rešenje o određivanju pritvora svedoku Pejiću, koje je potpisao komandant brigade, što govori da civile nije protivpravno zatvarao optuženi, već da je to radila vojna policija, koja ih je i dovodila u pritvor, te da optuženi nije ni mogao da ispituje njihove odluke, jer ni jedan upravnik pritvora nema ovlašćenja da ispituje osnovanost rešenja o određivanju pritvora.

Nasuprot navodima optužbe da su bili pritvarani samo Srbi, postoje podaci da su u istom pritvoru bili zatvoreni i Hrvati i Muslimani, te da su uslovi u pritvoru bili isti za sve. U odnosu na nečovečno postupanje za koje se optuženi tereti, a koje se odnosi na veoma loše uslove smeštaja u logoru, branilac je ukazao da optuženi na njih nije mogao da utiče. Te uslove je faktički diktirala opšta situacija. Ratno predsedništvo opštine je obezbeđivalo sve potrebštine za pritvor, a ne optuženi. Svedoci su govorili da im je pružana i medicinska pomoć, što ukazuje da nisu tačni navode optužbe da iste nije bilo. Branilac optuženog se osvrnuo na navode tužioca da su zbog

loših uslova u pritvoru zatvoreni ljudi gubili na težini, navodeći da je to više karakteristika činjenice da je neko u pritvoru, nego postojećih uslova. Kao primer naveo je da je i sâm optuženi, koji je u pritvoru, iako ima dobre uslove boravka, ipak izgubio 18 kilograma težine.

Negirao je da je optuženi izdavao naredbe da se zatvoreni batinaju, kao i da je i sâm u tome učestvovao. Iskaze svedoka koji su to navodili ocenio je kao neistinite, navodeći da su oni, nakon što je optuženi uhapšen, počeli da daju znatno drugačije iskaze nego što su to činili u ranijem periodu. Kako je postupak tekao, tako su optužbe svedoka protiv optuženog postajale sve teže. Tokom postupka nije dokazano da je smrt oštećenih nastupila u vreme koje je navedeno u optužnici, niti da je ista posledica prebijanja, obzirom da obdukcija nikada nije vršena. Svi su oni sahranjivani javno, to niko nije krio. Odbrana smatra da odgovornost optuženog može biti jedino neka vrsta komandne odgovornosti, ali da se optuženom za istu ne može suditi, jer je u domaće krivično zakonodavstvo uvedena kasnije. To je, po mišljenju odbrane, razlog što tužilaštvo prilikom optuživanja bira opciju da je optuženi direktno naređivao i sâm učestvovao u fizičkom zlostavljanju zatvorenih. Predložio je sudu da optuženog oslobodi od optužbe.

Branilac optuženog, advokat Dragan Krgović, u završnoj reči je ukazao na fenomen menjanja iskaza svedoka, te istakao da se to dešava u postupcima za ratne zločine u čitavom regionu. Ocenio je da svedoci o stvarnim događajima govore najiskrenije prilikom prvog davanja iskaza, a da kasnije svoje iskaze prilagođavaju navodima optužbe. Stoga smatra da sudsko veće treba sa posebnom pažnjom da ceni iskaze svedoka. Naveo je da niko od svedoka koji su svedočili pred ovim sudom nije negativno reagovao na optuženog prilikom boravka u sudnici, već da su mu se obraćali kulturno i učtivo, što sigurno ne bi učinili da je prema njima postupao kako se to u optužnici navodi. Jasno je da je optuženi bio loš upravnik, jer je iz tog razloga i smenjen, ali to nije ratni zločin, pa je takođe predložio da sud optuženog oslobodi od optužbe.

Završna reč optuženog

Optuženi Husein Mujanović izjavio je da prihvata završne reči svojih branilaca i ponovio da nije izvršio krivično delo za koje se tereti. Ukazao je da kao upravnik nije odlučivao ko će biti uhapšen, odvođen na ispitivanja ili pušten. Na uslove boravka u pritvoru nije mogao da utiče, posebno iz razloga jer je u tom periodu u čitavoj Hrasnici bila „očajna situacija“. Svima je poznato da u tom periodu nije bilo ni struje, ni vode, ni hrane. Naveo je da je advokat Toma Fila, govoreći o akciji „Sablja“, rekao da je pritvor bio prepun i da su ljudi spavali jedni na drugima, te da se to dešavalo u miru, a ne u ratnim uslovima koji su vladali u Hrasnici. Tužilac nije otišao u Hrasnicu da se neposredno raspita kakav je on čovek bio i kako se ponašao. Takođe je naveo da se iz njegovog radnog dosijea u Srbiji moglo videti da nije osoba koja bi bila ratni zločinac. Smatra da sud nije prihvatio ni jedan njegov predlog za izvođenje dokaza, da mu nije dozvolio ni jednog predloženog svedoka, da mu nije dao ništa, pa se pita što mu onda nije i ranije presuđeno. Ima utisak da mu se sudi samo zbog imena. U predmetu *Štrpci*, svedok Ranisavljević je naveo da mu je i u ovom predmetu postupajući zamenik tužioca nudio sve i svašta, i da je to odgovor na pitanje zašto ga svedoci optužbe terete tek 2018. godine. Ima utisak da mu celo vreme ovog suđenja sud dokazuje krivicu, te smatra da će svaka presuda sem oslobađajuće biti nepravda.

Objavljivanje presude zakazano je za 6. jul 2020. godine, sa početkom u 13:00 časova.

Fond za humanitarno pravo